

Egidijus Miltakis, LKTI

Vyriausio prūsų žynio krivio vaizdinio kaita Prūsijos istorijos šaltiniuose

Pagrindinio baltų pagonių dvasininko – krivio vaizdinys yra labai svarbi baltų (labiausiai prūsų) kilmės legendų dalis. Krikščionių autorių istoriniuose šaltiniuose kuriami pasakojimai apie žynį turėjo įrodyti ikikrikščioniškų baltų visuomenės sąrangos sudėtingumą ir organizuotumą, parodyti krikščionių skaitytojui jų visuomenės antipodą – religinio lyderio vadovaujamą stabmeldžių visuomenę, dažnai galingesnę už krikščioniškąją, kurios žlugimas vis dėlto įrodo krikščionybės pranašumą prieš pagonybę. Nuo XIV a. Petro Dusburgiečio baltų pagonių „popiežiaus“ iki XVII a. Mato Pretorijaus „krivio imperijos“ svarbiausio baltų žynio vaizdinys nuolat keitėsi, įsivaizdavimas apie krivių buvo nuolat papildomas naujais bruožais, jis darėsi vis aiškesnis ir detalesnis, atsirado atskirų krivių istorijos. Krivio įvaizdžio kaita yra įdomus procesas, atskleidžiantis apskritai Prūsijos visuomenės istorinės sąmonės raidą, „naujųjų“, „vokiškųjų“ prūsų pastangas susikurti jų poreikius atitinkantį pasakojimą apie senosios Prūsijos praeitį.